Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
02.11.2026
LVV-U/111429/2026
Julkinen

Yhteysviranomainen
Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen lausunto, Haaponevan tuulivoimahanke, Nordic Generation Oy, Haapaveden lintuvedet ja suot FI1100001, Haapavesi ja Siikalatva

Natura-arviointi on laadittu Haaponevan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Natura-arviointi on päivätty 23.4.2026, ja sen on laatinut Sitowise Oy. Hankealue sijoittuu Natura-alueen Haapaveden lintuvedet ja suot läheisyyteen.

Lupa- ja valvontavirasto on laatinut antamastaan lausunnosta sekä julkisen version että julkisuuslain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 14 kohdan perusteella salassa pidettävän version, jossa on käsitelty yksityiskohtaisesti Natura-alueen tietolomakkeella salassa pidettäväksi merkittyjä suojeluperustelajeja. Tämä on lausunnon julkinen versio.

1 Haapaveden lintuvedet ja suot Natura 2000-alue

Haapaveden lintuvedet ja suot on 3 616 hehtaarin laajuinen Natura-alue, johon kuuluu Ainalin lintujärvien kokonaisuus mataline, humuspitoisine järvineen ja lampineen. Alue on kansainvälisesti arvokas lintuvesikohde ja osa lintuvesiensuojeluohjelmaa. Sen vesilinnusto ja kahlaajalajisto ovat monipuolisia ja runsaita. Alueella on merkitystä geneettisen ja lajistollisen monimuotoisuuden ylläpitäjänä. Ainalin järvi- ja lampiryhmä on erityisen tärkeä muuttolintujen levähdys- ja sulkimispaikkana. Alueella on lisäksi suuri riistataloudellinen merkitys sekä arvokkaita perinnemaisemia. Natura-alueeseen sisältyvät laajat ja pääosin luonnontilaiset suoalueet Köyryrimpi -Ollikkaanrimpi ja Porerimpi ovat linnustoltaan monipuolisia ja sisältyvät soidensuojelun ohjelmiin. Natura-alueen suojelun perusteena ovat kuusi luontotyyppiä, 46 lintulajia sekä saukko.

Natura-alueen suojelun tavoitteena on säilyttää alueen ekologinen merkitys osana Natura verkostoa. Suojelun ja hoidon tavoitteena on turvata luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila luonnonmukaisten prosessien avulla, parantaa tarvittaessa elinympäristöjen laatua ja lajien elinvoimaisuutta ennallistamis- ja hoitotoimin sekä ohjata alueen käyttöä siten, että luonnonarvot säilyvät.

2 Natura-arviointi

2.1 Arvioinnin kohteena oleva hanke

Nordic Generation Oy suunnittelee Haapaveden kaupungin alueelle Haaponevan tuulivoimahanketta, johon sisältyisi 6–7 kokonaiskorkeudeltaan 300-metristä tuulivoimalaa. Hankealueen pinta-ala on 835 hehtaaria.

Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille ja sähköasema. Tuulivoimalat on tarkoitus liittää sähköverkkoon johdonvarsiliitynnällä hankealueen itäosassa olemassa olevaan Elenian 110 kV:n voimajohtoon. Sähköaseman yhteyteen rakennetaan mahdollisesti enintään 20 MW/50 MWh akkuvarasto. Hanke ei sisällä hankealueen ulkopuolista sähkönsiirtoa.

Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alue sijaitsee hankealueen itäpuolella, noin 2,3 kilometriä lähimmästä tuulivoimalasta, ja lähimmillään noin 600 metriä hankealueen rajasta.

Arvioinnin mukaan Haaponevan länsipuolella sijaitsee suunnittelussa oleva Sikokankaan tuulivoima-alue. Haapaveden lintuvedet ja suot -Natura alueen läheisyydessä on useita muita suunnittelun erivaiheissa olevia tuulivoimahankkeita, kuten esimerkiksi Tukkiräme, Miekkasuo, Leuvannevan ja Kivinevan hankkeet.

2.2 Arvioinnissa esitetty näkemys Natura-alueeseen kohdistuvista vaikutuksista

Arvioinnissa hyödynnettyjä aineistoja ovat mm. kartta- ja ilmakuva-aineistot (MML), Natura-alueen tietolomake, valtion suojelualueiden biotooppikuvioaineisto, Haaponevan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn luontokartoitukset hankealueella, vapaasti saatavilla olevat tiedot alueen arvokkaista lintukohteista (IBA, FINIBA ja MAALI-alueet), Lajitietokeskuksen aineistot sekä BirdLife Suomen Tiira-havaintopalvelun tiedot.

Luontotyypit

Hankealueen itäosiin suunnitellun sähköaseman rakennusalueen vedet purkavat Apaja-järveen noin kilometrin pituisen ojaverkon kautta. Apaja-järveen ojien kautta yhteydessä olevalle alueelle on suunnitteilla sähköasema, mahdollinen akkuvarasto, sekä uutta tiestöä. Valuma-alue (noin 65 ha) kattaa vedenjakajana toimivan Istunmäen länsipuoliskon ja sen alapuolisia ojitusmetsiä.

Hankkeen mahdolliset vesivaikutukset liittyvät rakentamisen aikaisiin pintaveden laadun muutoksiin, jossa maanmuokkauksesta aiheutuu kiintoaineksen pääsyä ojaverkostoihin ja tätä kautta vesistöihin

Kiintoaineksen kuormitusta voidaan lieventää mm. hyödyntämällä työtapoja, joissa vältetään ylimääräistä kasvillisuuden poistamista ja maanpinnan ja ojapenkkojen rikkoutumista, sekä tehokkaalla työmaavesien käsittelyllä. Myös rakentamisen hajauttaminen eri ajankohtiin voi merkittävästi vähentää vesistöjen kuormitusriskiä. Työmaan yläpuoliset vedet noin 16 ha alueelta suositellaan ohjattavaksi työmaan ohitse olemassa olevia ojia pitkin, jotta ne eivät sekoitu työmaavesien kanssa. Lisäksi kiintoaineksen aiheuttamaa kuormitusta voidaan merkittävästi vähentää sijoittamalla sähköaseman ja akkuvaraston pohjoispuolelle laskeutusallas.

Huomioimalla alueiden välisen etäisyyden (noin 1 km), vaikutuksen hetkellisyyden ja palautuvuuden sekä hankkeessa hyödynnettävät lievennyskeinot, arvioidaan etteivät

hankkeen aiheuttamat vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin humuspitoisiin järviin ja lampiin ole merkittäviä

Arvioinnin mukaan hankkeesta voi aiheutua Natura-luontotyypille Humuspitoiset järvet ja lammet rakentamisen aikaista hetkellistä samentumista, jota voidaan lieventää laskeutusaltaalla. Muihin Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ei Haaponevan hankkeesta arvioitu aiheutuvan lainkaan vaikutuksia.

Linnusto

Haaponevan hankkeesta yksin aiheutuvia vaikutuksia ei ole arvioitu yhdenkään lintulajin osalta merkittäviksi. Arvioinnin mukaan mahdolliset vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvat laajalla alueella liikkuviin lajeihin Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvien elinympäristömuutosten ja törmäysriskin kautta.

Vähäisiä yhteisvaikutuksia Sikokankaan ja Matkanivan hankkeiden kanssa voi muodostua petolinnuille, joilla on suuret saalistusreviirit. Natura-alueella pesivien petolintujen voi kuitenkin olettaa löytävän ravintoa lähialueilta, ilman että hankkeet merkittävästi haittaisivat ravinnonhankintaa tai kasvattaisi merkittävästi törmäysriskiä.

Hankkeista voi myös syntyä yhteisvaikutusta muutonaikaisena estevaikutuksena. Alue sijaitsee kurjen päämuuttoreitillä, mutta suoraan Natura-alueen eteläpuolella ei ole suunnitteilla tuulivoimahankkeita, jolloin alueelle muuttavat linnut pääsevät lentämään alueelle esteettä etelästä. Yleisesti muuttavien lintujen on todettu törmäävän tuulivoimaloihin vain vähän, joten yhteisvaikutuksen ei arvioida olevan suuruudeltaan merkittävää.

Salassa pidettävän suojeluperustelajin osalta esitetyn arvioinnin mukaan Haaponevan hankkeesta ei yksi aiheudu merkittäviä heikennyksiä kyseiselle lajille. Eri hankkeiden aiheuttamat yhteisvaikutukset voivat kuitenkin todennäköisesti muodostua merkittäväksi.

Saukko

Hankealueella tai sen välittömässä ympäristössä ei arvioida olevan saukon lisääntymis- tai levähdyspaikoiksi soveltuvia elinympäristöjä. Rakentamisen ja toiminnan aikaiset vaikutukset rajoittuvat pääosin hankealueelle ja ovat luonteeltaan väliaikaisia tai osittain palautuvia. Vaikutusten ei arvioida heikentävän Natura-alueen saukkokantaa tai sen elinympäristöjä, sillä etäisyys suojelualueeseen on suuri, ja vesistövaikutuksia lievennetään tehokkailla vesienhallintatoimilla. Hankkeen ei siten arvioida aiheuttavan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena olevalle saukolle.

Saukoille aiheutuva häiriövaikutus voi voimistua yhteisvaikutuksena Sikokankaan hankkeen kanssa. Natura-alueen läheisyydessä sijaitsevat lähimmät mahdollisesti saukolle soveltuvat virtavedet sijaitseva kuitenkin niin kaukana (> 2 km), ettei yhteisvaikutuksilla arvioida olevan vaikutusta Natura-alueen sisällä sijaitseviin mahdollisin saukkoympäristöihin. Saukkoon kohdistuvien yhteisvaikutusten ei arvioida olevan merkittäviä.

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
02.11.2026
LVV-U/24893/2026
Julkinen

3 Lupa- ja valvontaviraston lausunto Natura-arvioinnista

3.1 Natura-arvioinnin asianmukaisuus

Natura-arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty arviointimenettely on toimeenpantu luonnonsuojelulain 35 §:llä. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn tehtävänä on tuottaa objektiivista tietoa viranomaiselle sen varmistamiseksi, että hanke ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Oikeuskäytännön mukaan asianmukainen arviointi sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäilys ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (mm. asiat C-236/01, kohdat 106 ja 113, C-127/02, kohta 59, C-304/05, kohta 69). Arviointia ei voida pitää asianmukaisena, jos alueen luontotyyppejä ja lajeja koskevat tiedot puuttuvat tai ne eivät ole luotettavia eivätkä ajantasaisia (mm. asia C-43/10, kohta 115). Natura-arvioinnin tulee muodostaa itsenäinen kokonaisuus, jossa johtopäätökset perustellaan täsmällisiin tieteellisiin seikkoihin perustuen. Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin tulee arvioida yksin ja yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa (mm. asiat C-127/02, C-6/04, C-98/03, C-538/09).

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointi ei ole asianmukaisesti laadittu sen arvioimiseksi, heikentääkö arvioitu Haaponevan tuulivoimapuisto yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Haapaveden lintuvesien ja soiden alue on hyväksytty Natura 2000-verkostoon. Arviointiin liittyviä puutteita on käsitelty tarkemmin seuraavassa osiossa.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointia on täydennettävä seuraavalla tavalla:

- Vaikutusten arviointimenetelmän tulee vastata luonnonsuojelulaissa 35 §:ssä säädettyjä vaatimuksia sekä Euroopan komission ohjeita.
- Arvioinnin johtopäätökset tulee perustella tarkemmin seuranta-aineistojen ja tutkimustulosten pohjalta. Arvioinnin tulee olla yksiselitteinen jokaisen suojeluperusteen osalta. Natura-arvioinnissa tulisi esittää yksiselitteinen arvio siitä, kuinka suureen pinta-alaan (luontotyypit) ja kuinka moneen yksilöön taikka pariin (linnusto) vaikutuksia voi kohdistua kunkin suojeluperusteen osalta
- Yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitava kaikki kyseessä olevan Natura-alueen suojeluperusteiden kannalta olennaiset, sekä valmiit että vireillä olevat hankkeet ja suunnitelmat (ml. sähkönsiirtohankkeet).
- Mikäli merkittäviä heikennyksiä ei voida poissulkea, tulee heikennysten lieventämiskeinot ja niiden käyttö määritellä ja perustella

huolellisesti. Merkittävien haitallisten vaikutusten lieventämiseen ja sen tehokkuuden seurantaan on sitouduttava asianmukaisin keinoin.

3.2 Arvioinnin toteuttamistapa

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arvioinnissa esitetty hankevaihtojen kuvaus on riittävän kattava ja yksityiskohtainen. Hankkeen todennäköisimmät vaikutustyypit ja -mekanismit on asianmukaisesti tunnistettu. Hankkeen vaikutuksia on arvioitu suojeluperustekohtaisesti kaksiportaista asteikkoa käyttäen. Arvioinnin mukaan sen pohjana on käytetty useita eri tietolähteitä

Luontotyypit

Arvioinnissa on tarkasteltu luontotyyppejä pääasiassa Natura-tietolomakkeen luontotyyppitasolla, eikä siinä ole esitetty yksityiskohtaisempaa tarkastelua humuspitoiset järvet ja lammet Natura-luontotyypin edustavuudesta, luonnontilaisuudesta tai suojelullisesta merkityksestä. Arvioinnin perusteella jää myös osin epäselväksi, kuinka suureen osaan humuspitoiset järvet ja lammet –luontotyypin pinta-alasta mahdolliset vaikutukset voisivat kohdistua sekä mikä on vaikutusten tarkempi laajuus, voimakkuus, kesto, ajoitus ja todennäköisyys. Näin ollen arvioinnista jää osittain puuttumaan se tieto, jonka perusteella vaikutuksen merkittävyyttä voidaan suhteuttaa Natura-alueen suojeluarvoihin.

Arvioinnissa on esitetty karttoja, joilla kuvataan Natura-alueen, hankealueen ja yksittäisten suojeluperusteiden sijaintia sekä etäisyyssuhteita. Lisäksi Apaja-järveen kohdistuvan mahdollisen vaikutuksen tarkastelussa on hyödynnetty valuma-alue- ja sijaintitietoja.

Arvioinnissa on tunnistettu erityisesti vesistövaikutuksiin, valuma-alueisiin ja rakentamisaikaisiin vaikutuksiin liittyviä epävarmuuksia, mutta niiden käsittelyn laajuus jää paikoin melko yleiselle tasolle. Arvioinnissa ei myöskään kaikilta osin avata epävarmuuksien merkitystä yksittäisten suojeluperusteiden kannalta tai sitä, miten epävarmuudet on huomioitu vaikutusten merkittävyyttä koskevissa johtopäätöksissä.

Natura-arvioinnissa on esitetty humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyyppiin kohdistuvien mahdollisten vesistövaikutusten lieventämistoimia. Arvioinnissa ei kuitenkaan systemaattisesti tarkastella vaikutuksia tilanteessa ilman lieventämistoimia ja niiden toteuttamisen jälkeen, eikä lieventämistoimien vaikutusta arvioitujen vaikutusten suuruuteen arvioida erikseen. Tämän vuoksi arvioinnista ei kaikilta osin ilmene, missä määrin johtopäätös vaikutusten vähäisyydestä perustuu vaikutusten luontaiseen vähäisyyteen ja missä määrin suunniteltujen lieventämistoimien tehokkuuteen.

Linnusto

Natura-alueen tietolomakkeelle suojelunperusteena olevien lintulajien tyyppi (pesivä ja/tai levähtävä) on lajikohtaisissa arvioinneissa tuotu esiin. Arviointia ei kuitenkaan ole täysi selkeästi eritelty sekä pesiväksi että levähtäväksi merkittyjen lajien eri tyyppien välillä.

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
02.11.2026
LVV-U/24893/2026
Julkinen

Esitetty arviointi on lähes kokonaisuudessaan kvalitatiivinen asiantuntija-arvio. Lajikohtaiset vaikutustenarvioinnit ovat pääosin suhteellisen suppeita, yleistasoisia ja yksinkertaistettuja. Niiden lajien kohdalla, joihin vaikutuksia on katsottu voivan muodostua, jää hyvin usean lajin kohdalla epäselväksi, kuinka moneen yksilöön taikka pariin vaikutuksia arvioidaan hankkeesta kohdistuvan, ja mihin arvio vaikutuksen merkittävyydestä näin ollen perustuu.

Arvioinnissa perusteella jää epävarmaksi, onko arvioinnissa käytetty parasta käytettävissä olevaa tietoa, ja onko hyödynnetty aineisto ja tietolähteet ylipäänsä olleet riittäviä Natura-alueen luonnonarvojen toteamiseksi ja niihin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi. Selkeänä epävarmuustekijänä on, ettei hankealuetta lähimpien ja siten hankkeen vaikutusten kannalta herkimpien Natura-alueen osien (Apaja, Ainali, Haapolampi ja Kypärä) merkityksestä eri suojeluperustelajien pesimä- ja/tai levähdysalueena ei ole tai ei esitetä maastoselvityksin hankittua ajantasaista tietoa. Arvioinnissa viitataan Lajitietokeskuksen ja Tiira-lintutietopalvelun kautta saatuihin havaintotietoihin, mutta tarkempia tietoja havainnoista tai edes niiden hakukriteereistä ei anneta.

Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että Natura-arviointi on itsenäinen asiakirja, ja arvioinnin kannalta keskeiset tiedot eri selvitysten menetelmistä, toteutuksesta ja tuloksista sekä itse aineisto tulee olla arviointiin sisällytettynä. Nyt arvioinnissa jää epäselväksi, missä määrin lajikohtaiset arvioinnit pohjautuvat maastossa kerättyyn havaintoaineistoon eri lajien yksilöiden esiintymisestä ja liikkumisesta Natura-alueella ja sen ympäristössä, ja missä määrin kyse puolestaan on arvioijien tekemistä subjektiivisista olettamuksista.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että etenkin vesilintulajeihin kohdistuvan häiriö- ja estevaikutuksen osalta arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta, eikä häiriön ulottuvuudesta ja merkityksestä vesilintulajien tapauksessa ei arvioinnissa ole esittää täysin luotettavia johtopäätöksiä. Haaponevan tuulivoimaloiden melun, näkymisen tai välkkeen ulottumista Natura-alueelle ei analysoida tai esitellä karttakuvin. Häiriövaikutuksen ulottuvuuden rajana on käytetty 500 metriä perustuen Tolvasen ym. (2023) laatimaan koosteeseen. Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että useimmista Natura-alueen suojeluperusteena olevista lintulajeista ei kuitenkaan ole olemassa kattavaa ja ajantasaista tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksesta. Edellä mainitussa koosteessa mukana olleet ulkomaiset tutkimukset eivät myöskään koske nykyhankkeissa suunniteltavia 300-metrisiä voimaloita, ja sama pätee myös Suomessa tehtyihin erinäisiin seurantoihin, joiden laajempi yleistettävyys on siksi kyseenalaista. Tutkimusten tulokset eivät välttämättä ole siksi suoraan sovellettavia kyseessä olevan hankkeen ja tarkasteltavien lintulajientapauksessa, mikä täytyy ottaa huomioon varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Epäselväksi jää myös, mihin arvio estevaikutuksen vähäisyydestä varsinaisesti perustuu. Monelle vesilintulajille tyypillisen yömuuton vaikutusta tehtyjen selvityksen tuloksiin ja arviointiin ei ole huomioitu riittävällä tavalla.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo edellä käsiteltyjen tekijöiden yhteisseurauksena, ettei arvioinnissa ole kaikkien suojeluperustelajien osalta esittää täysin asianmukaista vaikutusten arviointia, jonka perusteella Haaponevan

hankkeesta yksin aiheutuvat merkittävät heikentävät vaikutukset voitaisiin riittävällä luotettavuudella poissulkea.

Hankkeen omien vaikutusten ohella asianmukaisessa arvioinnissa on hyvin olennaista määrittää, voiko tarkasteltava hanke synnyttää kumulatiivisia vaikutuksia yhdessä alueen muiden suunnitelmien ja hankkeiden kanssa. Euroopan komission ohjeistusten (C(2018) 7621 Final ja C(2021) 6913 Final) mukaisesti yhteisvaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon suunnitelmat ja hankkeet, jotka on hyväksytty aikaisemmin mutta joita ei ole toteutettu tai saatettu päätökseen, tai joita on tosiasiallisesti ehdotettu.

Eri hankkeiden ja suunnitelmien aiheuttamien yhteisvaikutusten arviointi on toteutettu Natura-arvioinnissa varsin puutteellisesti. Yhteisvaikutusten arvioinnissa keskeisintä on Natura-alueen suojeluperusteisiin hankkeista eri mekanismien kautta aiheutuvien kumulatiivisten kokonaisvaikutusten asiantunteva tarkastelu riippumatta siitä, ovatko tarkastellun tai minkään toisenkaan hankkeen vaikutukset yksinään merkittävät. Lupa- ja valvontavirasto korostaa myös, että Natura-arvioinnin kannalta keskeisiä hankkeita ja suunnitelmia ovat ne, jotka voivat vaikuttaa Natura-alueen suojeluperusteisiin, riippumatta hanketyypistä, tai siitä sijoittuvatko ne tarkasteltavan hankkeen läheisyyteen; tarkastelun tulisi siis olla ensisijaisesti Natura-aluelähtöistä, ei hankealuelähtöistä.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että arvioinnissa on tunnistettu yhteisvaikutusten arvioinnin kannalta muut keskeiset hankkeet ja suunnitelmat, jotka voivat vaikuttaa Natura-alueen suojeluperusteisiin. Alueen nykytilan sekä vireillä olevien hankkeiden aiheuttamien muutosten kuvaus on kuitenkin varsin heikkoa jääden käytännössä yhden karttakuvan varaan. Esitetyssä yhteisvaikutusten arvioinnissa on kuitenkin keskitytty ainoastaan Haaponevan hankkeen viereen suunniteltujen Sikokankaan Matkanivan hankkeiden kanssa mahdollisesti syntyviin yhteisvaikutuksiin, vaikka samoihin suojeluperusteisiin vaikuttavia hankkeita on suunnitteilla myös muualle Natura-alueen ympärille. Puutteena myös on, ettei muiden tuulivoimanhankkeiden sähkönsiirtoreittejä tai alueelle sijoittuvia kantaverkon voimalinjoja ei ole esitetty, eikä niitä arvioinnista saatavan käsityksen mukaan ole myöskään huomioitu. Yhteysviranomainen on Haaponevan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta annetussa lausunnossa (POPELY/822/2024, 24.1.2025) huomauttanut, että Natura-arvioinnissa tulee hyödyntää aiemmissa tuulivoimahankkeissa laadittuja tätä Natura-aluetta koskevia Natura-arviointeja ja niistä annettuja lausuntoja. Näin arvioinnissa ei kuitenkaan ole tehty.

Eri hankkeiden ja suunnitelmien yhteisvaikutuksia ei käsitellä kurkea ja salassa pidettävää lajia lukuun ottamatta laji- tai edes lajiryhmäkohtaisesti. Salassa pidettävän lajin osalta yhteisvaikutusten arviointi on kuitenkin toteutettu puutteellisesti, sillä kaikkia keskeisiä vaikutusmekanismeja tai muita hankkeita ei ole huomioitu asianmukaisesti. Lupa- ja valvontavirasto korostaa, että Natura-arvioinnissa yhteisvaikutuksia tulee tarkastella suojeluperustekohtaisesti, eikä se voi olla vain lyhyt toteamus arvioinnin lopussa. Tämän seurauksena jää epäselväksi, mihin arviointi perustuu; kyse on lähinnä toteamuksista, eikä johtopäätöksien takana olevat päättelyketjut käy selkeästi ilmi. Tärkeää on myös huomioida tässäkin yhteydessä Natura-alueen tietolomakkeella sekä pesivänä että levähtävänä merkityt lajit selkeästi erikseen.

Arvioinnissa esitetty karttakuva (kuva 6.5) osoittaa varsin selkeästi, kuinka kyseessä olevalle seudulle suunniteltujen hankkeiden toteutuessa tuulivoima-alueet ympäröisivät tarkasteltavaa Natura-aluetta useilta suunnilta. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arvioinnissa on tarpeen esittää asiantunteva arvio erityisesti siitä, miten tällainen skenaario voi vaikuttaa alueen laatuun ja siten sen saavutettavuuteen ja houkuttelevuuteen eri suojeluperustelajien elinympäristönä ja tärkeänä muutonaikaisena levähdysalueena. Keskeisintä on tarkastella, voivatko hankkeet yhdessä vähentää Natura-alueella sekä pesivien että levähtävien lintulajien yksilömääriä alueella. Asia on arvioinnissa mainittu, mutta sen käsittely jää hyvin vähäiseksi. Muutoinkaan eri hankkeiden ja ennen kaikkea Haaponevan hankkeen roolia ja merkitystä eri lajeihin kohdistuvien yhteisvaikutusten muodostumisessa ei käsitellä esitetyssä arvioinnissa riittävällä tarkkuudella ja laajuudella.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Haaponevan hankkeen sekä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheutuvien yhteisvaikutusten osalta esitettyä arviointia ei voida pitää asianmukaisesti toteutettuna yhdenkään suojeluperustelajin osalta.

Saukko

Havaintoaineistoa saukon esiintymisestä Natura-alueen ja/tai hankealueen vesistöissä vaikuttaa arvioinnin perusteella olevan hyvin vähän, joten tältä osin arviointiin sisältyy epävarmuutta. Tästä huolimatta Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että arviointia varten on ollut käytettävissä riittävästi tietoa asianmukaista arviointia varten.

3.3 Arvio vaikutuksista Natura-alueen suojelutavoitteisiin

Natura-arvioinnin kohteena oleva toiminta ei ole Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alueen suojelutavoitteiden mukaista toimintaa. Haaponevan tuulivoimahanke voi heikentää Natura-alueiden olemassa olevaa tilaa.

Luontotyypit

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arvioinnissa on tunnistettu Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin kohdistuvat keskeiset vaikutusmekanismit sekä tarkasteltu niiden mahdollista kohdentumista Natura-alueelle. Muiden kuin humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyypin osalta arvioinnissa ei ole tunnistettu sellaisia vaikutusreittejä tai ekologisia yhteyksiä, joiden kautta hankkeesta voisi aiheutua kyseisten luontotyyppien rakennetta, toimintaa tai suojelutavoitteita merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että merkittävät heikentävät vaikutukset voidaan muiden kuin humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyypin osalta sulkea pois.

Humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyypin osalta arviointiin liittyy kuitenkin sellaisia epävarmuuksia, joiden vuoksi merkittävien heikentävien vaikutusten mahdollisuutta ei voida vastaavalla varmuudella sulkea pois. Arvioinnissa ei ole esitetty yksityiskohtaista tarkastelua niiden luontotyyppiesiintymien edustavuudesta, luonnontilaisuudesta tai

suojelullisesta merkityksestä, joihin mahdolliset vaikutukset voisivat kohdistua. Lisäksi arvioinnin perusteella jää epäselväksi, kuinka suureen osaan luontotyypin pinta-alasta mahdolliset vaikutukset kohdistuisivat sekä mikä olisi niiden tarkempi laajuus, voimakkuus, kesto, ajoitus ja todennäköisyys. Arvioinnissa kuvatut epävarmuustekijät liittyvät erityisesti vesistövaikutuksiin, valuma-alueisiin ja rakentamisaikaisiin vaikutuksiin, mutta niiden merkitystä vaikutusten merkittävyyttä koskevien johtopäätösten kannalta ei ole kaikilta osin arvioitu. Myöskään lieventämistoimien vaikutusta arvioitujen vaikutusten suuruuteen ei ole tarkasteltu systemaattisesti erottamalla tilannetta ilman lieventämistoimia ja niiden toteuttamisen jälkeen. Arvioinnin perusteella ei siten ole mahdollista luotettavasti arvioida, kohdistuisivatko mahdolliset vaikutukset luontotyypin suojelun kannalta erityisen edustaviin tai muutoin merkittäviin esiintymiin tai kuinka suureen osaan Natura-alueen kyseisestä luontotyypistä vaikutukset mahdollisesti kohdistuisivat. Tämän vuoksi mahdollisten vaikutusten merkittävyyttä suhteessa Natura-alueen suojeluarvoihin ja kyseisen luontotyypin suojelutavoitteisiin ei voida arvioida riittävällä varmuudella. Lupa- ja valvontavirasto katsoo näin ollen, että humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyypin osalta merkittävää heikentymistä ei voida Natura-arvioinnin perusteella poissulkea.

Linnusto

Haaponevan hankkeen kannalta keskeisimpiä ovat sitä lähimpinä olevien lintuvesien (Ainali, Apaja, Haapolampi ja Kypärä) lajistoon sekä laajaliikkeisiin petolintuihin kohdistuvat vaikutukset. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei arviointia voida pitää kokonaisuudessaan asianmukaisesti toteutettuna, vaan sen toteutustapaan liittyvien puutteiden ja epävarmuuksien vuoksi ei ole mahdollista muodostaa luotettavaa käsitystä Haaponevan tuulivoimahankkeesta yksin aiheutuvien heikennyksen merkittävyydestä kaikkien suojeluperustelajien kohdalla. Hankkeesta aiheutuvia todennäköisiä merkittäviä haitallisia vaikutuksia Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alueen suojelun perusteille ei voida poissulkea seuraavien lajien kohdalla: jouhisorsa (pesivä ja levähtävä), punasotka (pesivä), tukkasotka (pesivä ja levähtävä), laulujoutsen (pesivä ja muuttava), kuikka (pesivä ja levähtävä), pilkkasiipi (pesivä ja levähtävä), mustalintu (pesivä ja levähtävä), uivelo (pesivä ja levähtävä), mustakurkku-uikku (pesivä ja levähtävä), härkälintu (pesivä ja levähtävä), lapasorsa (pesivä ja levähtävä) ja heinätavi (pesivä ja levähtävä). Muiden suojeluperustelajien (ml. salassa pidettävä uhanalainen laji) kohdalla Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että arviointiin sisältyvistä epävarmuuksista huolimatta Haaponevan hankkeesta yksin aiheutuva todennäköiset merkittävät heikennykset voidaan riittävällä luotettavuudella poissulkea.

Lupa- ja valvontavirasto korostaa, ettei alueen tuulivoimahankkeiden suuren määrän ja laajuuden vuoksi ole mielekästä tarkastella Haaponevan tuulivoimahankkeen vaikutusten suuruutta vain yksinään, vaan Euroopan komission ohjeen mukaan vaikutustenarviointi tulee suorittaa yhdessä muiden alueen hankkeiden kanssa. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että eri aurinko- ja tuulivoimahankkeiden, niihin liittyvien sähkönsiirtolinjojen sekä kantaverkon aiheuttamista yhteisvaikutuksista ei ole arvioinnin

toteutustapaan liittyvien puutteiden vuoksi mahdollista muodostaa kunnollista käsitystä. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että koska linnustovaikutusten arviointia ei näin ollen voida pitää kokonaisuudessaan asianmukaisena, ei Haaponevan hankkeesta yhdessä muiden hankkeiden kanssa Natura-alueen suojeluperusteena olevaan yhteenkään lintulajiin (ml. salassa pidettävä uhanalainen laji) kohdistuvia merkittäviä heikennyksiä pystytä luotettavasti poissulkemaan.

Saukko

Huomioiden saukon ekologian, hankkeiden etäisyyden Natura-alueella ja sen läheisyydessä sijaitseviin saukolle soveltuviin virtavesiin, sekä alueen valuma-alueiden rajautumisen, ovat Haaponevan hankkeesta aiheutuvat suorat ja epäsuorat merkittävät vaikutukset Natura-aluetta elinympäristönään käyttäville saukoille epätodennäköisiä. Sama pätee myös alueen muihin tuulivoimahankkeisiin ja niiden kumulatiivisiin yhteisvaikutuksiin. Näin ollen Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että esitetyn arvioinnin mukaisesti Haaponevan hankkeesta yksin ja yhdessä muiden hankkeiden kanssa saukolle aiheutuvat todennäköiset merkittävät heikennykset voidaan riittävällä luotettavuudella poissulkea.

3.4 Lieventävät toimenpiteet

Natura-arvioinnissa tulee sitoutua asianmukaisiin lieventämiskeinoihin, jotta todennäköisesti merkittävä haitallinen vaikutus vältetään. Lupa- ja valvontavirasto myös muistuttaa, että Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen mukaan “lieventämistoimenpiteitä tarkastellaan 6 artiklan 3 kohdan yhteydessä, ja ne ovat kiinteä osa hankkeen eritelmiä tai edellytys hankkeen hyväksymiselle. Jokainen toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja täsmennettävä, miten se poistaa tai vähentää todettuja haitallisia vaikutuksia ja miten, milloin ja kuka sen toteuttaa ja millaisia järjestelyjä otetaan käyttöön toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamiseksi ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi.”.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että koska esitettyä arviointia ei voida luontotyyppien tai linnuston osalta pitää kokonaisuudessaan asianmukaisesti toteutettuna, ei lieventämistoimien
osalta voida muodostaa kantaa. Lieventämistoimien tarpeellisuutta, mitoitusta ja riittävyyttä voidaan arvioida vasta kun vaikutustenarviointi on toteutettu asianmukaisesti parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen.

3.5 Seuranta

Natura-arvioinnissa seurannalla varmistetaan lieventävien toimenpiteiden täytäntöönpanon onnistuminen (Komission tiedoksianto C(2021) 6913 Final). Seuranta on kohdennettava niihin suojeluperusteisiin, joiden heikentyminen on poissuljettu lieventävillä toimenpiteillä. Seurantasuunnitelma on oleellinen osa sellaista Natura-arviointia, jossa muuten mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia lievennetään.

Seurantasuunnitelman tulee sisältää odotettujen tulosten eli hypoteesien asianmukaisen dokumentoinnin.

Seurannalla ei voida korvata sitä, että Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyn perusteella merkittävien vaikutusten syntymättä jäämisen on oltava varmaa (EUTI C-239/04, C-142/16). Tästä huolimatta Lupa- ja valvontavirasto pitää tärkeänä, että seuranta on riittävän laaja havaitsemaan myös yllättäviä vaikutuksia.

Koska arviointia ei voida kokonaisuudessaan pitää asianmukaisesti toteutettuna, ei lieventämistoimenpiteiden ja sitä myöten myöskään seurannan tarpeen osalta voida ottaa luotettavasti kantaa.

3.6 Lupa- ja valvontaviraston johtopäätös Natura-arvioinnista

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankkeelle voi myöntää luvan tai suunnitelman hyväksyä vain, kun Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset ovat poissuljettuja (LSL 39 §).

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei esitettyä Natura-arviointia voida pitää kokonaisuudessaan asianmukaisesti toteutettuna Haapaveden lintuvedet ja suot-Natura-alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lintulajien osalta. Näin ollen se ei anna edellytyksiä sulkea pois näihin kohdistuvia todennäköisiä merkittäviä heikennyksiä. Lupa- ja valvontavirasto kuitenkin yhtyy esitettyyn arvioon siitä, ettei Haaponevan hankkeesta yksin todennäköisesti aiheudu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena olevalle luontodirektiivin liitteen II lajille, saukolle.

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa. Mikäli hankeen suunnittelua halutaan jatkaa, on vaikutusten arviointia täydennettävä, ja täydennetystä arvioinnista on pyydettävä uudet lausunnot luonnonsuojelulain 35 § mukaisesti. Täydennetty arvio on syytä laatia jatkosuunnitteluun esitettävän toteutusvaihtoehdon mukaisesti.

4 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt ylitarkastaja Veli-Matti Kangas ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Johanna Kullas. Lausunto on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on lausunnon viimeisellä sivulla.

5 Suoritemaksu ja sen peruste

Suoritemaksu on 1 660 €. Luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointia koskeva lausunto on valtioneuvoston asetuksen (1177/2025) liitteen mukaan Lupa- ja

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
02.11.2026
LVV-U/24893/2026
Julkinen

valvontaviraston maksullinen julkisoikeudellinen suorite, josta peritään ajankäyttöön perustuva maksu (83 euroa/tunti). Lausunnon valmisteluun on käytetty 20 työtuntia.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Lupa- ja valvontavirastosta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä. Suoritemaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on liitteenä.

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/111429/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/111429/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kangas Veli-Matti 02.11.2026 14:37

Ratkaisija Kullas Johanna 02.11.2026 16:49